

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Christum rectè calculum candidum appellari. Sectio V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Christum rectè calculum candidum
appellari.

SECTIO V.

ILIA etiam calculi candidi expositio magis excellit, quæ calculum candi-
dum ad Christum refert. Ea verò ut reddatur illustrior, sciendum est, Christum
Dominum lapidem creberrime appellari in sacris literis, velut *Esaiæ 8. Et erit vo-*
bis in sanctificationem, in lapidem autem offensionis, & petram scandali duabus domi-
bis Israël, & in laqueum, & in ruinam habitantibus Hierusalem: quem locum de-
Christo ad literam esse intelligendum perspicuum est ex 1. Petri 2. & ex Pauli
ad Rom. 9. Deinde Psalm. 117. Lapidem, quem reprobauerunt adificantes, hic factus
est in capite anguli: quod Christus ipse de se interpretatus est, Matthæi 21. & assert
Petrus loco citato. Præterea Zachariæ. 3. super lapidem unum septem oculi sunt, Ec-
ce ego calabo sculpturam eius, ait Dominus exercituum, & auferam iniquitatem terræ il-
lius in die vna. Quem locum de Christo intelligit D. Hieronymus in commen-
taarijs super Zachariam. Et illud, Calabo sculpturam eius, ad Christi vulnera docet
pettinere hoc sensu. Istum lapidem clavis crucis, & lancea militis faciam vulne-
rari, vbi obiter aduerte, Christi vulnera pulcherrimis comparari calaturis, quæ
cum, & pulcherrimum, & pretiosissimum demonstrant.
Nec verò lapis dumtaxat communi nomine dicitur, sed lapis pretiosus: ve-
luti Amos 7. vbi Adamas appellatur, nam vbi nos legimus, Ecce Dominus stabat
super murum licum, & in manu eius trylla cementarij, Septuaginta transtulerunt,
Ecce vir stabat super murum adamantinum, & in manu eius adamas: in quem locum
D. Hieronymus multa disserit, de adamantis natura, & inter alia docet durissimum
esse, & indomabile, paruum, & indecorum, atque in electri similitudinem ve-
nena deprehendere, & maleficis resistere artibus: tunc addit, Talis est Dominus,
saluator, qui semetipsum exinanivit formam serui accipiens, ad Philippenses 2. De quo Esaias
scribit cap. 53. Non est species ei, neque decor. Hic stat super murum adamantinum, id est, su-
per sanctos, & Apostolos suos, quibus donauit, ut & ipsi adamantes vocarentur, & à nullo
superati dicerent: Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio, angustia, &c. ad Rom. 8.
Et iterum: Certus sum quod neque mors, neque vita, neque Angeli, neque creatura alia poterit
nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo. Aduertit etiam D. Hieronymus, adamantem
licet indomitum, tamen hirci sanguine posse frangi, in quo docet difficultatem
exprimi conseruandæ castitatis, quia nimirum præstantissimi quique sancti, etsi
fortissimi sint, & adamantini, sæpe tamen mortifera libidinis calore dissoluuntur:
Hæc enim, (inquit) sanguis hircorum, & ipsius hirci dicuntur esse natura, ut sit ad libidinem
calidissimus, & quod ignis edomare nequeat, solus illius dissoluat cruor. Quia vero Chri-
stus adamas erat indomabilis, propterea dicitur ab Hieremia c. 50. Malleum vni-
uersæ terræ non solum confregisse, sed etiam penitus contriuisse, id quod admira-
bundus dixit Propheta: Quomodo, inquit, confRACTUS & contritus est malleus vniverse
terræ? Quem locum expendens Origenes hom. 3. super Hier. In prodisione, inquit,
Saluatoris malleus Zabulon, id est, Diabolus, malleator Iudas fuit, sed Christus confregit mal-
leum in deserto, cum tentatus Demonem prostrauit, contriuit autem penitus in passione. Simi-
literque confringitur à nobis cum venimus ad Ecclesiam per fidem, conteritur autem cum
per opera proficimus, in vtra illud Apost. ad Rom. 16. Deus autem conserat Satan sub
pedibus vestris. Hæc Origenes. Mitto alia pretiosorum lapidum nomina, quæ Christo

IEGAS
POCAL
P
E

in sacris literis tribuuntur ut ad calculi appellationem veniamus.

Notandum est igitur, ubi nos legimus *calculum* habere Græcè *ἰσθός*, & qui-

III. dem D. Hieronymus in Epistola ad Damasum, quæ incipit *septuaginta*, *calculum*
D. Hieron. hoc loco, carbunculum gemmam pretiosam interpretatur; tractans enim locum
 illud Esaiæ 6. qui secundum Septuaginta sic habet. *Et missus est ad me vnus de*
Seraphim, & in manu habebat carbonem, quem forcipe tulerat de altari, seu ut Symma-
chus, Aquila, & Theodotus transfulerunt, & in manu eius calculus: Hæc habet
 Hieronymus. In Hebræo pro carbone *calculus* legitur, quo mihi videtur sermo diuinus
 significari, sicut enim *calculus* genus est lapidis durissimi, rotundi, & omni puritate le-
 nissimi: ita sermo Dei, qui neque hereticorum, neque omnium aduersariorum potest con-
 tradictionibus cedere, *calculus* dicitur, quem etiam in Apocalyp. Dominus pollicetur vin-
 centibus, videntur autem mihi, & septuaginta in eo quod *ἀψαλξ* transfulerunt, idem
 sensisse, quod ceteri: *ἀψαλξ* enim, quem nos carbunculum interpretamur, genus est lapidis
 fulgidi, atque nitenti, quem etiam in duodecim lapidibus inuenitur. Vbi vides Hiero-
 nimum *calculum* hunc, quo de agimus interpretari carbunculum: iuxta quam
 expolitionem, merito Christus carbunculo comparatur propter amorem ardē-
 tissimum quo erga homines carbunculi instar exarsit. Verum quia hoc loco nō

Christus pro-
pter amorem
similis car-
bunculo.

ἀψαλξ, id est, Carbunculus, sed *ἰσθός*, id est, *calculus* legitur, rectius politum
 ac nitentē lapidem oportet intelligere, similem videlicet ijs, quos Dauid de tor-
 rente limpidissimos tulisse dicitur, quare alia nobis huius appellationis ratio af-
 ferenda est.

III. Sciendum est igitur Græcos olim sententias, ac suffragia calculis colligere con-
 sueuisse vnde sua decreta, & suffragia psephismata appellabāt, ut patet ex M. Tullio
 in orat. pro L. Flacc. quia videlicet, *ἰσθός*, id est, calculis suffragia ferebant,
 candidis quidem absolutionem, nigris vero damnationem significantibus: vnde
 factum est ut *calculum* pro suffragio, ac sententia vsurparent, vnde etiam mos
 obtinuit apud Romanos, ut calculis rationes subducerent, ex quo ortum habuit
 illa locutio (ad *calculum* reuocare,) id est, exacte aliquid supputare, id autē non
 solum *calculus* Latinum nomen, sed *ἰσθός*, etiam, Græcum quo hic vitur Ioan-
 nes significat, ut testatur Budæus in cōmentarijs linguæ Græcæ, Tertio. Etiam fa-
 miliare Romanis erat in suffragijs honorū referendis, Magistratū nomina *calcu-*
lis inscribere, & in vnam conijcere, ut habes apud Liu. lib. 2. dec. 3. Denique fau-
 sti dies candido notabantur lapillo, infausi atro. Vnde est illud Persij. Satyr. 2.

Budæus.

Hunc Macrine diem numera meliore lapillo.

Qui tibi labentes apponit candidos annos.

Est igitur Christus *calculus* candidus. Primum, quia quantum est ex se *calculus*
 est absolutionis, & vita: quemadmodum docet Paulus ad Romanos 8. *Nihil*

Christus,
calculus ab-
solutionis,
&
vita.
 Rom. 8.
 1. ab Tim. 1.

damnationis est ijs, qui sunt in Christo, quam ob causam Paulus Christum appellat
 spem nostram 1. ad Tim. 1. Paulus Apostolus Iesu Christi secundum imperium Dei saluato-
 ris nostri & Christi Iesu spei nostra, id est, Christi Iesu, qui est spes nostra: idem autem
 est esse spem nostrā, atque esse ex se *calculū* eādīdum, id est, *calculū* absolutionis,
 & vita. Efficitur autem alter *calculus*, id est, damnationis ijs, quorum culpa sua,
 vel recipere, vel sequi renunt. Deinde est *calculus* supputatus, quia per Chri-
 sti opera tanquam per *calculos* Deus rationes subducit omnium hominum, ut

Calculus sup-
putationis.
 Heb. 12. 3.

nimirum eos quos Christi imitatores reperit, gloriæ præmijs, quos verō con-
 temptores, gehennæ supplicijs sempiternis afficiat: quō etiam Iesu accipiendum
 est illud Pauli ad Hebræos 12. *Recogitate eum, qui talem sustinuit a peccatoribus aduer-*
sus semetipsum contradictionem. Vbi pro, *recogitate* habetur Græcè ἀναλογισθε, quod

quod verbum significat supputare, siue rationes subducere, quam ob causam supputandi peritos appellare solet Plato λογιστικός. Commendat igitur Apostolus ut passionem Christi, eiusque merita quasi calculis diligentissime supputemus, cum in eis salutis nostrae pretium, quod Deo soluimus, sit constitutum. Tertio, Christus quibus honorum fert suffragia, eorum nomina in se ipso veluti in calculo inscribit, & ita eorum creat magistratus. Denique dies gratiae, quibus reconciliati sumus Deo meliorem lapillo, id est, Christo ipso signati sunt, quippe qui eiusmodi reconciliationem aduentu suo perfecerit.

Quod attinet ad nomen nouum quod in hoc calculo incisum est, id plane est nomen Iesu seu saluatoris, quod optimo iure nouum dicitur, quoniam, ut contendit Galatinus libro 3. Arcanorum cap. 18. nusquam vlli praterquam Christo Domino id nomen fuit impositum. Et enim Iesus Naue, Iesus Syrach, & Iesus Iosedech (de quibus poterat esse controuersa) non Iesuah, id est Iesus, vocati sunt: sed Iesuah, id est, Dominus saluabit, in cuius rei confirmationem assert illud E. saia 62. *vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominauit.* Itaque concludit tres illos non fuisse dictos saluatores, sed expectantes Deum, qui saluaret. Sed vtrum haec Galatini obseruatio vera sit, ad caput duodecimum expendemus. De nomine etiam Iesu, eundem locum E. saia interpretantur Gregor. Nazianz. oratione de amore pauperum, Euseb. Cæs. libro 2. demonstrationis Euangelicæ cap. 49. & Cyril. Alex. lib. 5. de Trinitate: quamuis in commentarijs E. saia in aliam deflexerit expositionem. Aduertendum est autem ad verbum sic esse transferendum ex Hebræo: *Nomen nouum, quod os Domini perforabit:* Solent enim Hebraei excauandi, seu perforandi verbum ad eam notationem; seu exarationem nominum significandam transferre, quæ in lapide, aut ære incidi solent: qua translatione indicatur Christum Dominum illustrissimum Iesu nomē vulnerum suorum perforationibus meruisse: sic enim in hoc calculo candido tantum nomen incidi oportuit: quemadmodum dixit Apostolus ad Philippenfes 2. *Propter sum. quod Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen quod est super omne nomen.* Rectè autem subiungitur: *Quod nemo scit nisi qui accipit.* Quia nominis Iesu virtutem, & maiestatem, nemo perfectè intelligit: nisi qui eius per fidem, & gratiam est participes. De quo qui plura desiderat, legat Georgium Venetum in sua Harmonia Cantico 2. tonò 6. cap. 7. & 8.

V.
Iesus, nouum
nomen.
Galatin.

E. saia 62. 2.

Greg. Naz.
Euseb. Cæs.
Cyril. Alex.

Nomen Iesu
clausus inci-
sum.

Philip. 2. 9.

Greg.
Venet.

Calculi candidi de Eucharistia interpretatio.

SECTIO VI.

I AM superius in expositione contextus ex nonnullorum sententia docuimus, I. calculum candidum inter alia Eucharistiam seu corpus Christi in Sacramento significare: cuius interpretationis ratio paulò fufius tradenda est. Primum igitur iuxta Diuum Hieronymum in epistola ad Damasum, quæ incipit *Septuaginta*: vbi huc calculus carbunculum interpretatur, rectè ea similitudo in corpus Christi, prout est in Sacramento conuenit: reperiri enim carbunculum candidum testatur Plinius libro 37. cap. 7. Cum igitur carbunculus ex genere sit gemmarum ardentium, significatur ignea vis amoris, quam Christus in hoc Sacramento instituendo declarauit, ad quod eam ob causam referri potest illud Cantico- rum capite quinto, *Dilectus meus candidus, & rubicundus*: vbi cernis Christum carbunculum candidum, simulque ardentem appellari: quo etiam sensu

I.

D. Hieron.
Christus in
Eucharistia,
Carbuncu-
lus candidus
Cant. 5. 10.